

УДК [342.7:35](477)
ББК 67.9(4Укр)300,32я43
П 68

Рекомендовано до друку Кафедрою публічного права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Протокол № 12 від 11 червня 2024 р.

Редакційна колегія:

- Ковбас І.В. Голова ГО «Правничий Щит», д.ю.н., доц. кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- Бабін І.І. Заступник голови ГО «Правничий Щит», к.ю.н., доц. кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- Ющик О.І. к.ю.н., доц. кафедри кримінального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- Торончук І.Ж. к.ю.н., доц. кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- Дрегіч Василе професор факультету права та адміністративних наук, Університет Овідія в Констанці, Румунія
- Крайній П.І. Заступник голови ГО «Правничий Щит», к.ю.н., доц. кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Права людини та публічне врядування в сучасних умовах :
П 68 Матеріали VII Міжнародного правничого форуму, 28 травня 2024 р., м. Чернівці/ Уклад. І.В. Ковбас, І.І. Бабін, О.І. Ющик, І.Ж. Торончук, П.І. Крайній. Чернівці : Технодрук, 2024. 306 с.
ISBN 978-617-8034-50-4

Збірник містить матеріали доповідей учасників VII Міжнародного правничого форуму «Права людини та публічне врядування в сучасних умовах».

Міжнародний форум присвячено проблемам правового регулювання прав людини та публічного врядування в сучасних умовах.

УДК [342.7:35](477)
ББК 67.9(4Укр)300,32я43

Автори несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ISBN 978-617-8034-50-4

© ЧНУ ім. Юрія Федьковича, 2024
© Ковбас І.В., Бабін І.І., 2024
© ЮФ КП, 2024
© ПВКФ «Технодрук», 2024

Крайній П.І.	
Гене́за впливу французької моделі публічного права на формування людиноцентристської парадигми вітчизняного адміністративного права	106
Кубрак О.В.	
Інвалідність як правозахисна проблема	109
Логвиненко М.І., Олексенко К.	
Виклики та перспективи застосування судової медіації в адміністративному процесі	111
Максимюк О.Д.	
Обмеження свободи психічнохворих: деякі питання із судової практики	113
Маленко О.В.	
Природа інтересу у трудовому праві	115
Marinova Elina	
Subjective rights in financial legal relations	117
Markova O.O.	
Conditions for implementation of mediation in administrative procedure	120
Меленко О.В.	
Психолого-правова природа конфлікту	122
Навроцька В.В.	
Проблемні питання медіації при укладенні угод про примирення у кримінальному судочинстві	124
Нестеренко Л.Б.	
Примирення сторін в адміністративних процедурах	126
Орловський О.Я.	
Соціальна справедливість та верховенство права як нерозривні цінності	129
Остафійчук Л.А.	
Проблеми застосування адміністративними органами висновків про застосування норм права, викладених у Постановах Верховного Суду	132
Павлов В.	
Дотримання принципу індивідуалізації покарання за колабораційну діяльність	134
Параниця С.П.	
До питання про поняття самозахисту в діяльності правоохоронних органів України	137
Пацурківський П.С.	
Співвідношення людської гідності та людських прав (за Конституцією України)	139
Політова А.С.	
Стаття 4.6.15. Домашнє насильство, що не спричинило наслідків для потерпілої людини проекту Кримінального кодексу України: аналіз складу проступку	142
Полонка І.В.	
До питання формування правосвідомості українців у воєнний час	144
Попович М.В.	
Нагляд прокурора за додержанням законів під час досудового розслідування у формі процесуального керівництва	146
Продан Т.В.	
Вплив фонових явищ на злочинність	149

3. Наказ офісу генерального прокурора від 30.09.2021 № 309 «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні».

Продан Т.В. кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри кримінального права юридичного факультету ЧНУ імені Юрія Федьковича

Вплив фонових явищ на злочинність

Злочинність є одним із найскладніших явищ, оскільки дане явище та її прояви обумовлює низка різних криміногенних факторів. Поряд із злочинністю існують явища, які за своєю суттю не є кримінально протиправними, оскільки вони не входять до складу кримінального правопорушення, проте взаємодіють із злочинністю та створюють сприятливе середовище для її існування. Зокрема, до них відносяться певні антисоціальні явища, які деформують особистість та підвалини суспільної моральності такі як: алкоголізм, наркоманія, проституція, бродяжництво, ксенофобія, ігроманія, незаконна міграція, насильство в сім'ї, расизм тощо. Наявність та широка поширеність таких антисоціальних проявів у суспільстві свідчить про те, що вони істотно впливають на загальний стан злочинності в країні та є її своєрідними криміногенними чинниками. А звідси випливає, що зі зростанням рівня злочинності суттєво змінюється динаміка фонових явищ.

У кримінологічній науці немає єдиного уніфікованого підходу до розуміння «фонових явищ», всі трактування зводяться до того, що це є антигромадські прояви поведінки в суспільстві, які існують поряд із злочинною. Зокрема, деякі визначають, що фонові явища – це сукупність адміністративних правопорушень, дисциплінарних проступків та окремих форм делінквентної поведінки (пияцтво, наркотизм, проституцію, порушення правил співжиття) [1, с. 26]; інші – як сукупність аморальних проявів, що суперечать загальноприйнятим нормам поведінки та які органічно взаємозв'язані зі злочинністю, оскільки детермінують один одного та відповідно спричиняють соціальну деградацію особи [1, с. 26]. Також існує твердження, що це асоціальна поведінка особи, дії якої не відповідають правилам та соціальним нормам, прийнятим у суспільстві, які існують протягом певного періоду часу [3, с. 67].

Для кримінологічної доктрини цікавим є твердження Д.О. Назаренка, який пропонує розуміння «фонових явищ» у структурно-функціональному та феноменологічному аспектах. Зокрема, він розглядає їх як явища соціальної дійсності та як феномен. Він зазначає, що фонові явища становлять деструктивні, асоціальні види поведінки, які сприяють формуванню особистості злочинця, мають детермінуюче значення у структурі криміногенної ситуації та виконують компенсаторну функцію соціальних інститутів, статусів, ролей [4, с. 403].

Варто зазначити, що фонові явища більшість вчених поділяють на загальні та спеціальні. Під загальними розуміють те що, вони унормовують відхилення від загальновизнаних норм моралі та етикету, підривають культурні й духовні засади суспільства, полегшують становлення на кримінально протиправний шлях (нелегальна міграція, стихійна урбанізація, дитяча безпритульність, бродяжництво і жебрацтво, пияцтво тощо). Спеціальні фонові явища натомість виступають соціальною базою для поширення взаємопов'язаних видів злочинності (наркотизм, проституція, корупція, насильство в сім'ї тощо) [4, с. 15].

Фонові явища в окремих випадках мають потужний детермінуючий, а іноді й самодетеремінуючий вплив при вчиненні тих або інших як корисливих, насильницьких, так і корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, а отже, вони мають прямий зв'язок з криміналізацією суспільства. Так, нерідко більшість насильницьких кримінальних правопорушень вчиняються у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. Так само потреба у розвагах реалізується шляхом задоволення штучно сформованого алкогольного, наркотичного або ігрового синдрому, що за відсутності на це коштів призводить до реалізації корисливої мотивації через вчинення різних видів кримінальних правопорушень.

Однак, фонові явища не завжди мають антисуспільне забарвлення. Так, міграція осіб ззовні є цілком «правомірним» виявом глобалізаційних процесів. Проте, коли вона набуває стихійності і держава не здатна повністю контролювати процес переміщення осіб, міграція стає передумовою вчинення правопорушень різного ступеня суспільної небезпечності [2, с. 219].

Варто зазначити, що описуючи зв'язки фонових явищ зі злочинністю, будучи формами девіантної поведінки, вони мають спільні джерела походження зі злочинністю. Водночас, при їх спільному походженні вони здатні самі бути криміногенними факторами. До того ж, іноді фонові явища відрізняються від кримінальних правопорушень лише за формальними ознаками. Для того, щоб віднести ту чи іншу форму поведінки, що відхиляється, до категорії фонових явищ, необхідно, щоб вона мала масовий характер. Лише в такому випадку вид фонового явища чинитиме вплив на злочинність та виявлятиме з нею сталі зв'язки [3, с. 69]. Відповідно, отримуючи широкого розповсюдження серед населення, ці явища обумовлюють викривлення суспільної свідомості, деформацію особистості, сприяють розвитку соціальної патології, що має в основі деградацію генофонду, зокрема його інтелектуальних та психофізіологічних характеристик.

Таким чином, причинами виникнення та існування фонових для злочинності явищ є: по-перше, зміни, які відбуваються в соціально-економічній, культурній, ідеологічній, політичній сферах життя, по-друге, існування викривлених поглядів на традиційні, віками перевірені моральні та духовні цінності. Все це призводить до зростання рівня фонових явищ злочинності у суспільстві. Відповідно, для того, щоб зменшити рівень поширеності фонових явищ у суспільстві необхідно впроваджувати комплексний характер спеціально-кримінологічних заходів з врахуванням зв'язків між злочинністю та асоціальною поведінкою осіб.

Список літератури

1. Васильєв А.А. Насильство в сім'ї: від фонового явища до злочину. *Фонові для злочинності явища: запобігання та протидія* : зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (27 квіт. 2018 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Кримінол. асоц. України. Харків : ХНУВС, 2018. С. 26-28.

2. Калініна А.В. Зовнішня міграція та злочинність: детермінаційне співвідношення. *Сучасна кримінологія: досягнення, проблеми, перспективи* : матеріали Міжнар. наук. конф., присвяч. 50-річчю каф. кримінології та кримінально-виконавчого права (м. Харків, 9 груд. 2016 р.) / за ред. В. Я. Тація, Б. М. Головкина. Харків : Право, 2016. С. 218-220.

3. Кримінологія: академічний підручник: [Богатирьов І.Г., Колб О.Г, Топчій В.В. та ін.] за заг. ред. доктора юрид. наук, професора, заслуженого діяча наук і техніки України Богатирьова І.Г. Чернівці: Технодрук, 2020. 336 с.

4. Назаренко Д.О. Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам : монографія. Харків : Діса плюс, 2013. 524 с.